

Werkloosheidsuitkeringen en de effectiviteit op lange termijn van verminderingen in de personenbelastingen, werknemers- en werkgeversbijdragen in LABMOD

September 2007

P. Stockman, ps@plan.be

Abstract - Hoewel de verdeling van de loonkosten tussen brutolonen en werkgeversbijdragen anders is voor werkgevers- en werknemerbijdrageverminderingen, zijn in LABMOD die twee types bijdrageverminderingen op lange termijn equivalent in het geval van een exogene vervangingsratio (met de werkloosheidsvergoedingen impliciet geïndexeerd aan het nettoloon) en in het geval van prijsvaste werkloosheidsvergoedingen. Niet zo indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon: dan is niet alleen de samenstelling van de loonkost anders maar scheppen werknemerbijdrageverminderingen meer werkgelegenheid omdat in dat geval de neerwaartse druk op de brutoloonvoet voor een bijkomende daling van de loonkost zorgt via de vervangingsratio

Jel Classification - E24, J23, J3

Keywords - Wages, Employment, Tax cuts, Social security contributions, Unemployment benefits

Samenvatting

In het algemeen hangt de relatieve macro-economische effectiviteit van verminderingen in de personenbelastingen, werknemers- of werkgeversbijdragen af van de manier waarop de lonen gevormd worden. Ook de manier waarop werkloosheidsvergoedingen samenhangen met de lonen, is meebepalend. In een aggregatieve vraagbepaalde omgeving met exogene reële brutolonen - zoals in de HERMES-versie met genormeerde reële brutolonen - scheppen werkgeversbijdrageverminderingen meer werkgelegenheid dan personenbelastingen- of werknemersbijdrageverminderingen. Ook in een omgeving met onderhandelde lonen, waarbij de loonwage medebepalend is voor de loonvorming, is er in de regel niet noodzakelijk kortetermijnequivalentie tussen deze drie beleidsinstrumenten. Of langetermijnequivalentie geldt, hangt af van de manier waarop de werkloosheidsvergoedingen samenhangen met de lonen. Die conclusie is gebaseerd op experimenten met LABMOD, een arbeidsmarktmodel voor de sector van de ondernemingen waarin de arbeidsproductiviteit, de werkloosheidsgraad, de vervangingsratio tussen werkloosheidsvergoedingen en nettolonen en de fiscale en parafiscale druk de loonkosten bepalen en waarin geen onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende types arbeid.

Maken we abstractie van macro-economische terugkoppeling via de de arbeidsproductiviteit, de werkloosheidsgraad, en de vervangingsratio tussen werkloosheidsvergoedingen en nettolonen, dan doet het er niet toe of de vraagzijde van de arbeidsmarkt (via werkgeversbijdragen) dan wel de aanbodzijde van de arbeidsmarkt (via personenbelastingen of werknemersbijdragen) belast wordt: dezelfde procentpuntverandering in de belastingvoet (gemeten t.o.v. de loonkost) op vraag en aanbod in de arbeidsmarkt leidt op lange termijn tot dezelfde effecten op productie en werkgelegenheid.

In de huidige versie van LABMOD wordt de fiscale-cum-parafiscale druk als volgt verdeeld: 30 % van de stijgingen (dalingen) in de loonwage wordt gedragen (geïncasseerd) door de werkgevers via een opwaartse (neerwaartse) druk op de loonkost en 70 % wordt door de werknemers geabsorbeerd (toegeëigend) via een neerwaartse druk op (opwaartse aanpassing van) de nettolonen op lange termijn. Dit betekent niet noodzakelijk dat een stijging van 1 % van de loonwage de loonkostenvoet met 0,3 % zal doen stijgen en de nettoloonvoet met 0,7 % zal doen dalen omdat in het langetermijnevenwicht ook de macro-economische terugkoppeling via productiviteit, werkloosheidsgraad en vervangingsratio speelt. Weliswaar genereren verminderingen in de werknemersbijdragen en personenbelastingen enerzijds en werkgeversbijdragen anderzijds dezelfde daling van de loonkosten en dezelfde stijging in de nettolonen, maar de ex post samenstelling van de loonkosten tussen brutolonen en werkgeversbijdragen is anders: een werknemersbijdrage- of personenbelastingvoetdaling leidt eerder tot een daling van de brutoloonvoet, terwijl een werkgeversbijdragevoetdaling eerder zorgt voor een stijging van de brutoloonvoet.

De conclusie van langetermijngelijkwaardigheid tussen drie beleidsinstrumenten geldt ook na macro-economische terugkoppeling indien de vervangingsratio exogeen is of indien de werkloosheidsuitkeringen geïndexeerd zijn aan de prijzen. In het eerste geval is impliciet sprake van

een indexering van de werkloosheidsuitkeringen aan de nettolonen en zijn de werkloosheidsuitkeringen welvaartsvast; in het tweede geval is de vervangingsratio endogeen en zijn de werkloosheidsuitkeringen koopkrachtvast. De verschillende samenstelling van de loonkosten al naargelang van het type belastingvermindering is niet relevant omdat de brutoloonvoet niet bepalend is voor de vervangingsratio. Merk ook op dat prijsvaste werkloosheidsvergoedingen in combinatie met een stijging van de reële nettolonen die het gevolg is van een gedaalde loonwage, ook een daling van de vervangingsratio impliceert en dus een bijkomende daling van de loonkosten en een bijkomende stimulering van productie en werkgelegenheid veroorzaakt.

Daarentegen geldt langetermijngelijkwaardigheid niet indien de vervangingsratio op een derde manier gemodelleerd wordt, nl. via een binding van de werkloosheidsuitkeringen aan de brutolonen. In dat derde geval scheppen werknemersbijdrage- of personenbelastingverminderingen meer werkgelegenheid dan werkgeversbijdrageverminderingen. Net de expliciete rol van de brutoloonvoet in de bepaling van de vervangingsratio is daarvoor verantwoordelijk. In het geval van werknemersbijdrage- of personenbelastingverminderingen zorgt de specifieke neerwaartse druk op de brutoloonvoet voor een rem op de werkloosheidsvergoedingen en dus voor een bijkomende neerwaartse druk op de vervangingsratio tussen werkloosheidsvergoedingen en nettolonen en zodoende uiteindelijk op de loonkosten zelf. In het geval van werkgeversbijdrageverminderingen is er echter een opwaartse druk op de brutoloonvoet zodat de daling van de vervangingsratio tussen werkloosheidsvergoedingen en nettolonen en bijgevolg de loonkostendaling afgeremd worden.

Het is niet duidelijk welke modellering van de vervangingsratio het best de Belgische institutionele context benadert. Voor individuen zijn werkloosheidsvergoedingen in België gekoppeld aan het laatste brutoloon, maar ook geplafonneerd en geïndexeerd aan de gezondheidsindex. Voor laagverloonden geldt dus eerder de modaliteit 'koppeling aan de brutolonen', terwijl voor de beter verloonden eerder de modaliteit 'koopkrachtvaste werkloosheidsvergoedingen' toepasselijk is.

Bij de simulatie van concrete beleidsmaatregelen - gedefinieerd in termen van bijdrage- en aanslagvoeten t.o.v. het brutoloon - is enige omzichtigheid geboden omdat de exogenen van het arbeidsmarktmodel LABMOD - gedefinieerd zijn in termen van bijdrage- en aanslagvoeten t.o.v. de loonkosten.

Inhoudstafel

1. Loonkostenvorming in LABMOD.....	1
1.1. Loononderhandelingen	1
1.2. Vervangingsratio van de gemiddelde werkloosheidsuitkering tot de nettoloonvoet	1
1.3. Twee reeksen van simulaties	2
2. Korte- en langetermijnresultaten met labmod voor de sector van de ondernemingen (verlaging van de voeten t.o.v. de loonkosten met 1 procentpunt).....	3
2.1. Gegevensbestanden	3
2.2. Prijsindexering van de gemiddelde werkloosheidsvergoeding	3
2.3. Indexering van de gemiddelde werkloosheidsvergoeding aan brutolonen	6
3. Middellangetermijnanalyse van gecombineerde bijkomende werkgevers- en werknemers- bijdrageverminderingen (2007-2012) o.b.v. HERMES-LABMOD voor alternatieve hypothesen over de vervangingsratio	8
3.1. Wat?	8
3.2. Resultaten	8
4. Appendix: Bijdragevoeten en aanslagvoeten t.o.v. het brutoloon	11
5. Referenties	14

Lijst van tabellen

Tabel 1 -	Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan de consumptieprijzen (verschillen in % t.o.v. de basis)	4
Tabel 2 -	Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan de consumptieprijzen (verschillen in % t.o.v. de basis)	5
Tabel 3 -	Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)	6
Tabel 4 -	Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)	7
Tabel 5 -	Synthese van de macro-economische gevolgen van gecombineerde werkgevers- en werknemersbijdrageverminderingen voor alternatieve loon- en vervangingsratioscenario's (verschillen in % t.o.v. de basis)	9
Tabel 6 -	Synthese van de gevolgen van gecombineerde werkgevers- en werknemersbijdrageverminderingen voor alternatieve loon- en vervangingsratioscenario's voor de openbare financiën (verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basis)	10
Tabel 7 -	Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. het brutoloon met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)	12
Tabel 8 -	Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. het brutoloon met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)	13

1. Loonkostenvorming in LABMOD

1.1. Loononderhandelingen

In overeenstemming met een loononderhandelingsmodel, van het type right to manage, worden in LABMOD de loonkosten bepaald door de arbeidsproductiviteit, de loonwage, de werkloosheidsgraad en de loonwage (zie Joyeux et al, 2003). Volgens econometrische schattingen wordt de fiscale druk als volgt verdeeld: 30 % van de stijgingen (dalingen) in de loonwage wordt gedragen (geïncasseerd) door de werkgevers via een opwaartse (neerwaartse) druk op de loonkost en 70 % wordt door de werknemers geabsorbeerd (toegeëigend) via een neerwaartse druk op (opwaartse aanpassing van) de nettolonen op lange termijn. Dit betekent niet noodzakelijk dat een stijging van 1 % van de loonwage de loonkostenvoet met 0,3 % zal doen stijgen en de nettoloonvoet met 0,7 % zal doen dalen omdat in het langetermijnevenwicht ook de macro-economische terugkoppeling via productiviteit, werkloosheidsgraad en vervangingsratio speelt.

Ook belangrijk is dat gelijke veranderingen in de bijdrage- of aanslagvoeten (indien gedefinieerd t.o.v. de loonkosten¹) voor werkgeversbijdragen, werknemersbijdragen en personenbelastingen zonder macro-economische feedback dezelfde loonkosten genereren, maar dat de verdeling van de loonkosten tussen brutolonen en werkgeversbijdragen verschilt tussen die vormen van (para)fiscale lasten. De vraag is dan of die verschillende samenstelling in combinatie met macro-economische feedback een ander evenwicht voor de loonkosten impliceert. Het antwoord hangt af van hoe de vervangingsratio tussen gemiddelde werkloosheidsvergoeding en nettoloon reageert.

1.2. Vervangingsratio van de gemiddelde werkloosheidsuitkering tot de nettoloonvoet

Naast de hypothese van een exogene vervangingsratio met impliciete koppeling van de werkloosheidsuitkeringen aan het nettoloon, kunnen twee alternatieve modelleringen van de vervangingsratio tussen werkloosheidsvergoedingen en nettolonen gebruikt.

De eerste veronderstelt dat de reële gemiddelde werkloosheidsvergoeding (=UBR) exogeen is en dat de nominale gemiddelde werkloosheidsvergoeding de evolutie van de verbruiksprijzen (=P_c) volgt. Zij W= loonkostenvoet, t_x de voeten t.o.v. de loonkost (met t_{wg}=werkgeversbijdragevoet, t_{wn}=werknemersbijdragevoet, t_{pb}=aanslagvoet personenbelasting), en \overline{UBR} = de exogene gemiddelde reële werkloosheidsvergoeding, dan is de vervangingsratio gedefinieerd door:

$$\frac{\overline{UBR} \times P_c}{W \times (1 - t_{wg} - t_{wn} - t_{pb})} = \frac{\overline{UBR}}{(W/P_c) \times (1 - t_{wg} - t_{wn} - t_{pb})}$$

1. In hoofdstuk 4 wordt aangetoond en geïllustreerd dat dezelfde bijdragevoetwijziging t.o.v. het brutoloon verschillende effecten oplevert voor werknemers- en werkgeversbijdragevoeten.

Het gevolg is dat loonlastenverlagingen die het reële nettoloon (nettoloon gedefleerd door de consumptieprijsindex - $W(1-t_{wg}-t_{wn}-t_{pb})/P_c$) verhogen een bijkomende loonkostendaling veroorzaken via de geïnduceerde daling van de vervangingsratio en dus nog meer werkgelegenheid scheppen dat in het geval van een exogene vervangingsratio. Maar merk ook op dat de verdeling van de loonkosten tussen brutolonen en werkgeversbijdragen irrelevant is. Ex post gaat de langetermijnequivalentie tussen werknemers- en werkgeversbijdragen nog altijd op.

De tweede veronderstelt dat de gemiddelde nominale werkloosheidsvergoeding een exogene fractie ($=\overline{UBW}$) is van de brutoloonvoet. De vervangingsratio is dan gedefinieerd als:

$$\frac{\overline{UBW} \times W \times (1 - t_{wg})}{W \times (1 - t_{wg} - t_{wn} - t_{pb})} = \frac{\overline{UBW} \times (1 - t_{wg})}{(1 - t_{wg} - t_{wn} - t_{pb})}$$

Per definitie daalt de vervangingsratio minder in het geval van een werkgeversbijdragevoetdaling dan in het geval van een personenbelasting- of werknemersbijdragevoetdaling (vergelijk de eerste afgeleide van de vervangingsratio naar t_{wg} met die naar t_{pb} of t_{wn}). Als gevolg van de terugkoppeling van de vervangingsratio naar de loonkosten is de loonkostendaling kleiner in het geval van de werkgeversbijdragevoetdaling. Bijgevolg gaat ex post de langetermijnequivalentie tussen werknemers- en werkgeversbijdragen niet meer op.

1.3. Twee reeksen van simulaties

De verschillen in gevoeligheid van de impact van bijdrageverminderingen op de loonkost voor het type bijdragevermindering en het type vervangingsratio worden op twee manieren geïllustreerd. De langetermijneffecten van enkele theoretische bijdragevoetdalingen worden berekend a.h.v. LABMOD (zie hoofdstuk 2); de middellangetermijneffecten van de combinatie van werknemers- en werkgeversbijdrageverminderingen nodig om krachtens de Lissabondoelstelling de loonkosten met 2,2 % van het bbp te doen dalen tussen 2005 en 2010, worden gesimuleerd met HERMES, verrijkt met LABMOD-lonen (zie hoofdstuk 3).

2. Korte- en langetermijnresultaten met LABMOD voor de sector van de ondernemingen¹ (verlaging van de voeten t.o.v. de loonkosten met 1 procentpunt)

2.1. Gegevensbestanden

In variatie wordt ofwel de werknemers-, ofwel de werkgeversbijdragevoet (allebei gedefinieerd t.o.v. de loonkost!) verminderd met 1 procentpunt vanaf 2007 in vergelijking met de basis. In beide gevallen komt dit ook neer op een ex ante vermindering van de loonkosten met 1 procent². Het voordeel van zo'n benadering is dat de twee types van bijdrageverminderingen onmiddellijk vergelijkbaar zijn wat loonkosten en werkgelegenheid aangaat.

De langetermijnanalyse gebeurt o.b.v. een stationaire versie van LABMOD, met alle exogenen behalve de werknemers- en werkgeversbijdragevoeten vastgeprikt op de observaties in 2000. In de basis zijn de werknemers- en werkgeversbijdragevoeten tot 2012 gelijk aan die uit de Vooruitzichten 2007-2012 en nadien vastgeprikt op hun voorspellingen voor 2012.

2.2. Prijsindexering van de gemiddelde werkloosheidsvergoeding

Een vergelijking van Tabel 1 en Tabel 2 bevestigt de langetermijnequivalentie tussen werkgevers- en werknemersbijdragen wanneer de gemiddelde werkloosheidsvergoeding geïndexeerd is aan de consumptieprijsindex. De kortetermijndynamiek is uiteraard anders: in het geval van werkgeversbijdrageverminderingen is de onmiddellijke impact op de loonkosten en de werkgelegenheid groter; in het geval van werknemersbijdrageverminderingen geldt een groter effect op de aggregatieve vraag.

1. Inclusief overheidsbedrijven en non-profit uit de privésector, exclusief dienstenchequefirma's en pwa's.
 2. Het nadeel is dat wijzigingen in de werkgeversbijdragevoet gedefinieerd t.o.v. de loonkosten doorwerken in alle aanslagvoeten t.o.v. het brutoloon, niet alleen de werkgeversbijdragevoet, maar ook de werknemersbijdragevoet en de personenbelastingaanslagvoet t.o.v. het brutoloon. Dit is institutioneel niet correct omdat bijdragevoeten gedefinieerd worden als een percentage van de brutoloonvoet. Zie ook hoofdstuk 4.

Tabel 1 - Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan de consumptieprijsen (verschillen in % t.o.v. de basis)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Lange termijn ^a
Productie en factorinzet^b							
- Toegevoegde waarde (volume)	0,14	0,22	0,29	0,32	0,33	0,36	0,64
- Vaste kapitaalvoorraad	0,03	0,07	0,10	0,11	0,10	0,09	-0,06
- Tewerkstelling	0,44	0,53	0,55	0,57	0,61	0,64	0,98
Goederen- en factorprijsniveaus^c							
- Producentenprijsdeflator ^d	0,00	-0,25	-0,40	-0,48	-0,54	-0,59	-1,29
- Consumptieprijsindex	0,00	-0,14	-0,23	-0,29	-0,34	-0,39	-1,11
- Totale nominale arbeidskost per uur ^e	-1,32	-1,46	-1,33	-1,33	-1,38	-1,42	-1,95
- Nominale loonkost ^f	-1,35	-1,48	-1,36	-1,37	-1,41	-1,45	-2,02
- Nominale brutoloonvoet	-0,04	-0,18	-0,05	-0,05	-0,10	-0,14	-0,70
- Nominale nettoloonvoet	0,60	0,46	0,59	0,60	0,56	0,52	-0,04
- Reële arbeidskost ^g	-1,32	-1,21	-0,93	-0,85	-0,84	-0,82	-0,66
- Reële nettoloonvoet ^h	0,60	0,60	0,82	0,89	0,90	0,92	1,07
Macro-economische indicatorenⁱ							
- Werkloosheidsgraad	-0,25	-0,30	-0,32	-0,33	-0,35	-0,37	-0,58
- Vervangingsratio	-0,23	-0,23	-0,31	-0,34	-0,34	-0,35	-0,41
<i>Verdisconteerde gecumuleerde outputverandering^j</i>	0,14	0,35	0,61	0,89	1,16	1,44	9,80

a. 500 jaar.

b. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

c. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

d. de procentuele verandering in de toegevoegde waardeprijs meet ook de relatieve prijs van binnenlandse output tot buitenlandse goederen.

e. inclusief arbeidsbemiddelingskost.

f. excl. arbeidsbemiddelingskost.

g. inclusief arbeidsbemiddelingskost; gedefleerd met producentenprijs.

h. gedefleerd met consumptieprijs.

i. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.

j. som van verdisconteerde procentuele verschillen tussen beleidsscenario en basisscenario; als verdisconteringsvoet werd 0,05 %, verminderd met de basisoplossing voor de verwachte consumentenprijsinflatie (een endogeen, adaptief mechanisme), gebruikt.

Tabel 2 - Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan de consumptieprijsen (verschillen in % t.o.v. de basis)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Lange termijn ^a
Productie en factorinzet^b							
- Toegevoegde waarde (volume)	0,27	0,25	0,29	0,31	0,33	0,35	0,66
- Vaste kapitaalvoorraad	0,05	0,10	0,13	0,15	0,16	0,15	-0,02
- Tewerkstelling	0,36	0,44	0,49	0,54	0,58	0,62	1,00
Goederen- en factorprijsniveaus^c							
- Producentenprijsdeflator ^d	0,00	-0,14	-0,27	-0,36	-0,44	-0,51	-1,27
- Consumptieprijsindex	0,00	-0,08	-0,16	-0,22	-0,28	-0,33	-1,09
- Totale nominale arbeidskost per uur ^e	-0,73	-1,06	-1,13	-1,21	-1,28	-1,33	-1,92
- Nominale loonkost ^f	-0,75	-1,09	-1,15	-1,24	-1,31	-1,37	-1,99
- Nominale brutoloonvoet	-0,75	-1,09	-1,15	-1,24	-1,31	-1,37	-1,99
- Nominale nettoloonvoet	1,20	0,86	0,80	0,73	0,66	0,61	-0,01
- Reële arbeidskost ^g	-0,73	-0,92	-0,86	-0,84	-0,84	-0,82	-0,65
- Reële nettoloonvoet ^h	1,20	0,94	0,96	0,94	0,94	0,94	1,08
Macro-economische indicatorenⁱ							
- Werkloosheidsgraad	-0,21	-0,25	-0,29	-0,31	-0,34	-0,36	-0,59
- Vervangingsratio	-0,45	-0,35	-0,36	-0,36	-0,35	-0,36	-0,41
<i>Verdisconteerde gecumuleerde outputverandering^j</i>	0,27	0,51	0,77	1,04	1,31	1,58	10,15

a. 500 jaar.

b. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

c. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

d. de procentuele verandering in de toegevoegde waardeprijs meet ook de relatieve prijs van binnenlandse output tot buitenlandse goederen.

e. inclusief arbeidsbemiddelingskost.

f. excl. arbeidsbemiddelingskost.

g. inclusief arbeidsbemiddelingskost; gedefleerd met producentenprijs.

h. gedefleerd met consumptieprijs.

i. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.

j. som van verdisconteerde procentuele verschillen tussen beleidsscenario en basisscenario; als verdisconteringsvoet werd 0,05 %, verminderd met de basisoplossing voor de verwachte consumentenprijsinflatie (een endogeen, adaptief mechanisme), gebruikt.

2.3. Indexering van de gemiddelde werkloosheidsvergoeding aan brutolonen

Zoals aangekondigd veroorzaken werknemersbijdrageverminderingen (Tabel 3) significantere langetermijneffecten op de vervangingsratio (grotere daling), de loonkosten (grotere daling) en de werkgelegenheid (grotere stijging) dan werkgeversbijdrageverminderingen (Tabel 4). M.a.w. de langetermijnequivalentie tussen de twee geldt niet meer. Op korte termijn zijn werkgeversbijdrageverminderingen echter nog altijd effectiever in het stimuleren van de werkgelegenheid.

Tabel 3 - Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Lange termijn ^a
Productie en factorinzet^b							
- Toegevoegde waarde (volume)	0,14	0,22	0,29	0,32	0,34	0,36	0,56
- Vaste kapitaalvoorraad	0,03	0,07	0,10	0,11	0,11	0,10	-0,01
- Tewerkstelling	0,44	0,53	0,55	0,57	0,59	0,62	0,83
Goederen- en factorprijsniveaus^c							
- Producentenprijsdeflator ^d	0,00	-0,25	-0,40	-0,48	-0,54	-0,58	-1,04
- Consumptieprijnsindex	0,00	-0,14	-0,23	-0,30	-0,34	-0,38	-0,89
- Totale nominale arbeidskost per uur ^e	-1,32	-1,46	-1,35	-1,31	-1,31	-1,31	-1,57
- Nominale loonkost ^f	-1,35	-1,49	-1,38	-1,34	-1,34	-1,35	-1,63
- Nominale brutoloonvoet	-0,04	-0,18	-0,07	-0,03	-0,03	-0,03	-0,32
- Nominale nettoloonvoet	0,60	0,46	0,58	0,62	0,63	0,63	0,35
- Reële arbeidskost ^g	-1,32	-1,22	-0,95	-0,82	-0,77	-0,73	-0,53
- Reële nettoloonvoet ^h	0,60	0,59	0,81	0,92	0,98	1,02	1,24
Macro-economische indicatorenⁱ							
- Werkloosheidsgraad	-0,25	-0,31	-0,32	-0,33	-0,35	-0,36	-0,50
- Vervangingsratio	-0,24	-0,24	-0,24	-0,24	-0,25	-0,25	-0,25
<i>Verdisconteerde gecumuleerde outputverandering^j</i>	0,14	0,35	0,61	0,89	1,17	1,45	9,12

a. 500 jaar.

b. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

c. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

d. de procentuele verandering in de toegevoegde waardeprijs meet ook de relatieve prijs van binnenlandse output tot buitenlandse goederen.

e. inclusief arbeidsbemiddelingskost.

f. excl. arbeidsbemiddelingskost.

g. inclusief arbeidsbemiddelingskost; gedefleerd met producentenprijs.

h. gedefleerd met consumptieprijnsindex.

i. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.

j. som van verdisconteerde procentuele verschillen tussen beleidsscenario en basisscenario; als verdisconteringsvoet werd 0,05 %, verminderd met de basisoplossing voor de verwachte consumentenprijsinflatie (een endogeen, adaptief mechanisme), gebruikt.

Tabel 4 - Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	Lange termijn ^a
Productie en factorinzet^b							
- Toegevoegde waarde (volume)	0,26	0,22	0,25	0,28	0,31	0,35	0,83
- Vaste kapitaalvoorraad	0,05	0,09	0,12	0,13	0,13	0,12	-0,13
- Tewerkstelling	0,35	0,46	0,56	0,64	0,72	0,79	1,31
Goederen- en factorprijsniveaus^c							
- Producentenprijsdeflator ^d	0,00	-0,14	-0,30	-0,44	-0,57	-0,69	-1,79
- Consumptieprijsindex	0,00	-0,08	-0,17	-0,26	-0,35	-0,44	-1,54
- Totale nominale arbeidskost per uur ^e	-0,74	-1,22	-1,46	-1,67	-1,83	-1,96	-2,71
- Nominale loonkost ^f	-0,75	-1,24	-1,49	-1,70	-1,87	-2,00	-2,80
- Nominale brutoloonvoet	-0,75	-1,24	-1,49	-1,70	-1,87	-2,00	-2,80
- Nominale nettoloonvoet	1,19	0,71	0,47	0,26	0,10	-0,02	-0,82
- Reële arbeidskost ^g	-0,74	-1,08	-1,16	-1,23	-1,26	-1,27	-0,91
- Reële nettoloonvoet ^h	1,19	0,78	0,64	0,52	0,45	0,41	0,72
Macro-economische indicatorenⁱ							
- Werkloosheidsgraad	-0,20	-0,27	-0,32	-0,37	-0,42	-0,46	-0,78
- Vervangingsratio	-0,71	-0,72	-0,72	-0,72	-0,73	-0,74	-0,74
<i>Verdisconteerde gecumuleerde outputverandering^j</i>	0,26	0,47	0,70	0,94	1,20	1,47	12,12

a. 500 jaar.

b. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

c. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.

d. de procentuele verandering in de toegevoegde waardeprijs meet ook de relatieve prijs van binnenlandse output tot buitenlandse goederen.

e. inclusief arbeidsbemiddelingskost.

f. excl. arbeidsbemiddelingskost.

g. inclusief arbeidsbemiddelingskost; gedefleerd met producentenprijs.

h. gedefleerd met consumptieprijs.

i. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.

j. som van verdisconteerde procentuele verschillen tussen beleidsscenario en basisscenario; als verdisconteringsvoet werd 0,05 %, verminderd met de basisoplossing voor de verwachte consumentenprijsinflatie (een endogeen, adaptief mechanisme), gebruikt.

3. Middellangetermijnanalyse van gecombineerde bijkomende werkgevers- en werknemersbijdrageverminderingen (2007-2012) o.b.v. HERMES-LABMOD voor alternatieve hypothesen over de vervangingsratio

3.1. Wat?

We beperken ons hier tot de combinatie van bijkomende werkgevers- en werknemersbijdrageverminderingen - gerapporteerd in Bassilière et al (2007) - die nodig zijn om de loonkosten met 2,2 % van het bbp te doen dalen tussen 2005 en 2010. De middellangetermijnanalyse gebeurt o.b.v. de HERMES-versie van April 2007. In de basis en de varianten zijn de reële brutolonen uit een LABMOD-analyse ingebracht. Die voorafgaandelijke LABMOD-analyse is gebaseerd op de dynamische versie van LABMOD, met de exogenen gebaseerd op HERMES 2007 en de bijdragevoeten overgenomen uit de HERMES-simulaties met onveranderde lonen.

Twee sets van LABMOD-lonen worden gebruikt. De eerste veronderstelt indexatie van de gemiddelde werkloosheidsvergoeding aan de consumptieprijsindex (zie voor de stationaire langetermijnpact Tabel 1 en Tabel 2); de tweede veronderstelt indexatie van de gemiddelde werkloosheidsvergoeding aan de brutoloonvoet (zie voor de stationaire langetermijnpact de tabellen in Tabel 3 en Tabel 4).

3.2. Resultaten

A.h.v. tabellen 5 en 6 kunnen de HERMES-resultaten met de twee LABMOD-loonversies en met ongewijzigde lonen (zie Bassilière et al, 2007) onderling worden vergeleken.

De onderlinge verschillen tussen de twee LABMOD-lonenversies gaan in dezelfde richting als in de pure LABMOD-simulaties van hoofdstuk 2. De bijdrageverminderingen in de HERMES-LABMOD-versie met brutoloonvaste werkloosheidsvergoedingen leveren meer werkgelegenheid op dan in het scenario met prijsvaste werkloosheidsvergoedingen. De reden is de specifieke neerwaartse druk van de werknemersbijdrageverminderingen op de brutolonen die in het geval van brutoloonvaste werkloosheidsvergoedingen doorsijpelt naar de loonkosten via de vervangingsratio.

Tabel 5 - Synthese van de macro-economische gevolgen van gecombineerde werkgevers- en werknemersbijdrageverminderingen voor alternatieve loon- en vervangingsratioscenario's (verschillen in % t.o.v. de basis)

	Zonder impact op de reële brutolonen		LABMOD-loonvorming met indexering van de werkloosheidsvergoedingen aan:			
	t	t+5	Consumptieprijzen		Brutoloonvoet	
	t	t+5	t	t+5	t	t+5
Bbp	0,02	0,53	0,03	0,59	0,03	0,63
- Private consumptie	0,04	0,95	0,04	0,98	0,04	1,00
- Overheidsconsumptie	0,01	0,19	0,02	0,21	0,02	0,23
- Brutokapitaalvorming	0,01	0,45	0,01	0,44	0,01	0,43
- Binnenlandse absorptie	0,03	0,66	0,03	0,68	0,03	0,70
- Export van goederen en diensten	0,00	0,14	0,00	0,17	0,00	0,19
- Import van goederen en diensten	0,01	0,22	0,01	0,22	0,01	0,21
Consumptieprijsindex	-0,02	-0,57	-0,03	-0,74	-0,03	-0,82
Bbp-deflator	-0,04	-0,84	-0,05	-1,07	-0,05	-1,18
Totale werkgelegenheid						
- in 1000 den	1,34	32,65	1,68	38,89	1,68	41,20
- in %	0,03	0,73	0,04	0,87	0,04	0,93
Productiviteit per hoofd (sector van de ondernemingen)	-0,01	-0,31	-0,01	-0,42	-0,01	-0,45
Beschikbaar gezinsinkomen in reële termen	0,10	1,23	0,09	1,14	0,09	1,12
Saldo op de lopende rekening met het buitenland	-0,67	-11,36	-0,77	-11,26	-0,76	-11,05
Financieringscapaciteit of behoefte van de totale overheid						
- Overheidssurplus (miljoenen euro)	-365,37	-3667,71	-395,27	-3725,33	-397,07	-3963,46
- Overheidssurplus (% van het bbp)	-0,11	-0,92	-0,12	-0,93		-0,98

Tabel 6 - Synthese van de gevolgen van gecombineerde werkgevers- en werknemersbijdrageverminderingen voor alternatieve loon- en vervangingsratioscenario's voor de openbare financiën (verschillen in miljoenen euro t.o.v. de basis)

	Zonder impact op de reële brutolonen		LABMOD-loonvorming met indexering van de werkloosheidsvergoedingen aan:			
	t	t+5	Consumptieprijzen		Brutoloonvoet	
			t	t+5	t	t+5
1. Ontvangsten	-373	-4322	-409	-4934	-411	-5294
A. Fiscale en parafiscale ontvangsten	-371	-4231	-407	-4795	-409	-5140
1. Fiscale ontvangsten	139	1482	130	1199	130	1116
a. Belastingen op inkomen, vermogen, ...	141	1485	134	1274	135	1230
Huishoudens	83	920	59	644	59	488
Vennootschappen	59	567	76	631	76	743
Overige	-0	-1	-0	-1	-0	-1
b. Belastingen op productie en invoer	-2	13	-4	-49	-4	-84
c. Vermogensheffingen	-0	-16	-1	-25	-1	-30
2. Werkelijke sociale premies	-511	-5713	-537	-5994	-539	-6255
B. Effectivering van achterstallige belastingen	0	0	0	0	0	0
C. Overige ontvangsten van de andere sectoren	-1	-43	-2	-60	-2	-74
D. Toegerekende sociale premies	0	-47	-0	-79	-0	-81
2. Uitgaven	-8	-654	-14	-1209	-14	-1330
A. Primaire uitgaven	-13	-1153	-19	-1729	-19	-1855
a. Lopende uitgaven	-11	-1080	-17	-1637	-17	-1750
1. Beloning van werknemers	-0	-232	-1	-389	-1	-403
2. Intermediair verbruik	-0	-77	-0	-100	-0	-112
3. Subsidies	0	-24	-0	-37	-0	-45
waarvan loonsubsidies	0	0	-0	-5	-0	-10
4. Sociale uitkeringen	-11	-718	-15	-1072	-15	-1147
waarvan werkloosuitkeringen	-11	-294	-15	-384	-15	-420
5. Andere overdrachten	0	-30	0	-40	0	-44
b. Kapitaaluitgaven	-2	-73	-2	-92	-2	-104
B. Rentelasten	5	499	5	520	5	524
3. Vorderingenoverschot	-365	-3668	-395	-3725	-397	-3963
in % van bbp	-0,11	-0,92	-0,12	-0,93	-0,12	-0,98
4. Primair saldo	-360	-3169	-390	-3205	-392	-3440

4. Appendix: Bijdragevoeten en aanslagvoeten t.o.v. het brutoloon

De tabellen hieronder tonen de invloed volgens LABMOD van een daling met 1 procentpunt in de werkgeversbijdragevoet (Tabel 7) of de werknemersbijdragevoet (Tabel 8) t.o.v. de brutoloonvoet op de sector van de ondernemingen indien de werkloosheidsvergoedingen gekoppeld zijn aan de brutolonen. Ex ante zijn die twee maatregelen equivalent wat het overheidsbudget aangaat. De simulatieresultaten zijn direct vergelijkbaar met Tabel 3 en Tabel 4 (dezelfde LABMOD-versie, maar met dalingen in de bijdragevoeten t.o.v. de loonkost met 1 procentpunt).

In termen van loonkosten zijn die twee maatregelen ex ante echter niet equivalent: voor een gegeven brutoloon impliceert dezelfde daling van 1 procentpunt t.o.v. het brutoloon een kleinere daling van de werkgeversbijdragevoet t.o.v. de loonkosten dan van de werkgeversbijdragevoet (of personenbelastingaanslagvoet) t.o.v. de loonkosten en dus een kleinere daling van de loonwag in het geval van werkgeversbijdrageverminderingen. Zij t_{wg} de werkgeversbijdragevoet, t_{wn} de werknemersbijdragevoet en t_{pb} de personenbelastingaanslagvoet, alle t.o.v. de loonkost, en $t_{wg,b}$ de werkgeversbijdragevoet, $t_{wn,b}$ de werknemersbijdragevoet en $t_{pb,b}$ de personenbelastingaanslagvoet, alle t.o.v. de brutoloonvoet, dan gelden de volgende verbanden tussen de voeten t.o.v. loonkost en brutoloon:

$$t_{wn} = \frac{t_{wn,b}}{1 + t_{wg,b}}; \quad t_{wg} = \frac{t_{wg,b}}{1 + t_{wg,b}}; \quad t_{pb} = \frac{t_{pb,b}}{1 + t_{wg,b}}$$

Eenzijds impliceert een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. het brutoloon ($=t_{wg,b}$ met 1 procentpunt een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. de loonkost t_{wg} met 0,57 procentpunt (zie Tabel 7). De daling in ($=t_{wg}$) houdt ook in dat ceteris paribus - i.e. bij onveranderde werknemersbijdragevoet t.o.v. het brutoloon ($=t_{wn,b}$) - het gewicht van de werknemersbijdragen in de loonkosten stijgt: bijgevolg stijgt de werknemersbijdragevoet t.o.v. de loonkosten ($=t_{wn}$, met 6 basispunten in dit geval).

Anderzijds impliceert ceteris paribus - i.e. zonder verandering in de vigerende werkgeversbijdragevoet t.o.v. het brutoloon ($=t_{wg,b}$) - een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. het brutoloon ($=t_{wn,b}$) met 1 procentpunt een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. de loonkost ($=t_{wn}$ met 0,76 procentpunt (zie Tabel 8).

Daarenboven zorgt een werknemersbijdragevoetdaling (of personenbelastingaanslagvoetdaling) ex post als gevolg van de koppeling van de werkloosheidsvergoeding aan het brutoloon en de neerwaartse druk van de werknemersbijdragevoetdaling op de het brutoloon ook voor een daling van de gemiddelde werkloosheidsvergoedingen in vergelijking met het nettoloon, waardoor de looneisen en dus ook de loonkosten gemilderd worden.

Tabel 7 - Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werkgeversbijdragevoet t.o.v. het brutoloon met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)

	Jaar 1	2	3	4	5	6	Lange termijn
Bijdragevoeten t.o.v. de loonkost ^a							
- Werkgeversbijdragevoet	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57	-0,57
- Werknemersbijdragevoet ^b	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06	0,06
Productie en factorinzet ^c							
- Toegevoegde waarde (volume)	0,03	0,09	0,12	0,13	0,14	0,14	0,16
- Vaste kapitaalvoorraad	0,01	0,02	0,03	0,04	0,04	0,03	0,02
- Tewerkstelling	0,19	0,22	0,21	0,21	0,20	0,20	0,22
Goederen- en factorprijsniveaus ^d							
- Producentenprijsdeflator	0,00	-0,12	-0,18	-0,20	-0,20	-0,20	-0,25
- Consumptieprijsindex	0,00	-0,06	-0,10	-0,12	-0,13	-0,14	-0,21
- Totale nominale arbeidskosten per uur ^e	-0,62	-0,62	-0,50	-0,44	-0,40	-0,38	-0,38
- Nominale loonkosten per uur ^f	-0,63	-0,63	-0,51	-0,45	-0,41	-0,39	-0,39
- Nominale brutoloonvoet	0,13	0,14	0,25	0,31	0,35	0,37	0,37
- Nominale nettoloonvoet	0,13	0,14	0,25	0,31	0,35	0,37	0,37
- Reële arbeidskost ^g	-0,62	-0,50	-0,33	-0,24	-0,20	-0,17	-0,13
- Reële nettoloonvoet ^h	0,13	0,20	0,35	0,44	0,48	0,51	0,58
Determinanten van de reële loonkosten ⁱ							
- Werkloosheidsgraad ^j	-0,11	-0,13	-0,12	-0,12	-0,12	-0,12	-0,13
- Vervangingsratio (gemiddelde werkloosheidsvergoeding tot nettoloon)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

- a. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.
- b. waarom een stijging?: gegeven de initiële brutoloonvoet impliceert de daling van de werkgeversbijdragevoet een groter gewicht van de werknemersbijdragen in de loonkost.
- c. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.
- d. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.
- e. inclusief arbeidsbemiddelingskosten; de totale arbeidskosten dalen minder dan de loonkosten omdat de krapte op de arbeidsmarkt voor hogere recruiteringskosten zorgt.
- f. excl. arbeidsbemiddelingskosten.
- g. inclusief arbeidsbemiddelingskosten; gedefleerd met producentenprijs.
- h. gedefleerd met consumptieprijs.
- i. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.
- j. houdt alleen rekening met uitkeringsgerechtigde volledige werklozen.

Tabel 8 - Impact op de sector van de ondernemingen van een daling in de werknemersbijdragevoet t.o.v. het brutoloon met 1 procentpunt indien de werkloosheidsvergoedingen geïndexeerd zijn aan het brutoloon (verschillen in % t.o.v. de basis)

	Jaar 1	2	3	4	5	6	Lange termijn
Bijdragevoeten t.o.v. de loonkost ^a							
- Werkgeversbijdragevoet	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- Werknemersbijdragevoet ^b	-0,76	-0,76	-0,76	-0,76	-0,76	-0,76	-0,76
Productie en factorinzet ^c							
- Toegevoegde waarde (volume)	0,20	0,17	0,19	0,21	0,24	0,27	0,63
- Vaste kapitaalvoorraad	0,04	0,07	0,09	0,10	0,10	0,09	-0,10
- Tewerkstelling	0,27	0,35	0,43	0,49	0,55	0,60	1,00
Goederen- en factorprijsniveaus ^d							
- Producentenprijsdeflator	0,00	-0,10	-0,23	-0,33	-0,43	-0,52	-1,36
- Consumptieprijnsindex	0,00	-0,06	-0,13	-0,20	-0,27	-0,33	-1,17
- Totale nominale arbeidskosten per uur ^e	-0,55	-0,92	-1,10	-1,26	-1,39	-1,48	-2,05
- Nominale loonkosten per uur ^f	-0,57	-0,94	-1,13	-1,29	-1,42	-1,52	-2,12
- Nominale brutoloonvoet	-0,57	-0,94	-1,13	-1,29	-1,42	-1,52	-2,12
- Nominale nettoloonvoet	0,91	0,54	0,36	0,20	0,08	-0,01	-0,62
- Reële arbeidskost ^g	-0,55	-0,82	-0,88	-0,93	-0,96	-0,96	-0,69
- Reële nettoloonvoet ^h	0,91	0,60	0,49	0,40	0,34	0,32	0,54
Determinanten van de reële loonkosten ⁱ							
- Werkloosheidsgraad ^j	-0,15	-0,20	-0,25	-0,28	-0,32	-0,35	-0,59
- Vervangingsratio (gemiddelde werkloosheidsvergoeding tot nettoloon)	-0,54	-0,55	-0,55	-0,55	-0,56	-0,56	-0,56

- a. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.
- b. een daling van minder dan 1 procentpunt omdat de werkgeversbijdragevoet groter dan 0 is.
- c. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.
- d. procentueel verschil tussen beleidsscenario en basisscenario.
- e. inclusief arbeidsbemiddelingskosten; de totale arbeidskosten dalen minder dan de loonkosten omdat de krapte op de arbeidsmarkt voor hogere recruiteringskosten zorgt.
- f. excl. arbeidsbemiddelingskosten.
- g. inclusief arbeidsbemiddelingskosten; gedefleerd met producentenprijs.
- h. gedefleerd met consumptieprijns.
- i. absoluut verschil tussen beleidsscenario en basisscenario in procentpunt.
- j. houdt alleen rekening met uitkeringsgerechtigde volledige werklozen.

5. Referenties

- D. Bassilière, F. Bossier, I. Lebrun, P. Stockman (2007), *Le programme national de réforme de la Belgique. Effets macroéconomiques de réductions de charges sur le travail*, Federaal Planbureau, Working Paper 11-07.
- C. Joyeux, K.Hendrickx, L.Masure, P. Stockman (2003), *Een nieuw macro-econometrisch arbeidsmarktmodel: schatting, basissimulatie en arbeidsmarktbeleidsimulaties / Un nouveau modèle macro-économétrique du marché du travail: estimation, simulation de base et simulations de politiques d'emploi*, Federaal Planbureau, Working Paper 13-03.